

**BESLUT ENLIGT 58 § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR FÖR
KOMMUNERNAS OMRÅDEN I VASA SJUKVÅRDSDISTRIKT**

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO klassificerade coronavirusepidemin som en pandemi den 11 mars 2020. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Enligt statsrådets första rekommendation av den 12 mars 2020 skulle offentliga sammankomster begränsas för att förhindra spridning av den infektion (covid-19) som det nya coronaviruset orsakade.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har 13.3.2020–11.5.2021 genom beslut som fattades med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar meddelat begränsningsbeslut gällande ordnandet av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster i Vasa sjukvårdsdistrikts område.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland förbjöd senast med beslutet av den 11 maj 2021 alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus och i utomhusutrymmen med över 50 personer inom Vasa sjukvårdsdistrikt. Enligt beslutet kunde offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med över 50 personer emellertid ordnas under förutsättningen att säkerheten i dem kunde tryggas genom att följa undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisningar av den 21 september 2020. Beslutet var i kraft under perioden 12.5–1.6.2021.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med det här beslutet. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Därför har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 momentet 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Föreläggande

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland förbjuder med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med över 10 (tio) personer inomhus samt alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med över 50 (femtio) personer i avgränsade utomhusområden inom kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt.

Inom kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt kan tillställningar med fler deltagare än ovan emellertid ordnas under förutsättningen att säkerheten i dem kan tryggas genom att följa undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisningar av den 31 maj 2021 (bilaga 1). Anvisningarna kompletterar skyldigheterna som kommer direkt från lagen om smittsamma sjukdomar.

Beslutet är i kraft under perioden 12.8–8.9.2021.

Motivering

Väsentliga bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

I 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms att när en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför omfattande smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan regionförvaltningsverket inom sin region fatta beslut om att stänga verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar, om sådana begränsningar behövs i flera kommuners områden. En ytterligare förutsättning är att åtgärden är nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Enligt paragrafens 3 moment får besluten som avses i 1 momentet meddelas för högst en månad. Åtgärderna ska genast avslutas när det inte längre finns någon smittrisk.

Enligt 59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d samt 58 h § 1 momentet samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är en infektion som orsakas av en ny typ av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Riksomfattande styrning

Enligt Institutet för hälsa och välfärd smittar sjukdomen som coronaviruset orsakar (covid-19) framför allt som droppsmitta när en insjuknad person hostar eller nyser. Virusets spridning kan också ske från ytor där det nyligen har hamnat luftvägssekret från en smittad person, vid närkontakter genom beröring eller luftburet i form av små aerosoler. Virusets spridning fortsätter både i Finland och på många andra ställen i världen. En stor del

av Finlands befolkning är fortfarande mottaglig för smitta. Genom omfattande testning, isolering av insjuknade, spårning av smittkedjor och karantän för exponerade är det möjligt att i viss mån, men inte tillräckligt, förebygga att sjukdomen sprids. Vaccinationerna mot sjukdomen framskrider väl i hela landet och redan nu kan man förvänta sig att de kommer att minska det hot som sjukdomen utgör för befolkningen. Coronavaccineringarna har inletts inom EU och 27.12.2020 även i Finland.

Besluten om att begränsa sammankomster grundar sig på en epidemiologisk bedömning av hur sjukdomen sprids i situationer där antalet sociala kontakter är stort.

Statsrådet har i sitt principbeslut av den 3 september 2020 förordat social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförande av rekommendationer och begränsningar enligt hybridstrategin för hantering av coronakrisen efter covid-19-epidemins första fas (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:27). Enligt planen är utgångspunkten för hanteringen av epidemin åtgärder och beslut som enligt lagen om smittsamma sjukdomar fattas av lokala och regionala myndigheter. I handlingsplanen beskrivs tre epidemifaser (basnivån, accelerationsfasen och samhällsspridningsfasen). Med hjälp av beskrivningarna ska behovet och riktandet av rekommendationer och restriktioner bedömas och beskrivningarna ska användas som stöd för beslutsfattandet på regional och nationell nivå. Statsrådet har med sina principbeslut 23.10.2020, 22.12.2020, 26.1.2021 och 27.5.2021 förordat komplettering av anvisningarna och rekommendationerna om genomförandet av handlingsplanen för hybridstrategin. I kompletteringen till handlingsplanen 26.1.2021 beskrivs epidemifaserna och dessutom tre åtgärdsnivåer som ska förhindra snabb eskalering av epidemin och samhällsspridning som hotar hela landet.

I samband med uppdateringen av handlingsplanen har social- och hälsovårdsministeriet med sitt brev 27.5.2021 (VN/14345/2021) styrt de behöriga myndigheterna till att under juni månad 2021 använda rekommendationer och restriktioner som grundar sig på epidemifaserna i hybridstrategin. Rekommendationerna i brevet anger åtgärdshelheter för varje epidemifas som myndigheterna i området kan tillämpa för att bromsa epidemin. Gällande accelerationsfasen rekommenderar social- och hälsovårdsministeriet beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som förpliktar till att ordna offentliga tillställningar och allmänna sammankomster på så sätt att kunder och de som deltar i verksamheten de facto kan undvika närkontakt med varandra genom att följa undervisnings- och kulturministeriets och THL:s anvisningar. Besluten gäller utrymmen inomhus som används för mer än tio kunders eller deltagares samtida

vistelse samt med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som samtidigt används för mer än 50 kunder eller deltagare.

Social- och hälsovårdsministeriet har 24.6.2021 utfärdat styrbrevet Åtgärdsrekommendationer enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin (VN/14345/ 2021-STM-4). Brevet innehåller anvisningar om åtgärdsrekommendationer enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin till och med den 31 augusti 2021. Social- och hälsovårdsministeriet har sett över rekommendationen för begränsningar av offentliga tillställningar inomhus under samhällsspridningsfasen och i fråga om detta uppdaterat handlingsplanen för hybridstrategin. De övriga rekommendationerna har hållits oförändrade.

I brevet konstateras att alla har rätt till liv, och det allmänna ska främja befolkningens hälsa (7 § 1 mom. och 19 § 3 mom. i grundlagen). Alla har också rätt till oundgänglig omsorg och till tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster (19 § 1 mom. i grundlagen). Också de internationella människorättsförpliktelser som är bindande för Finland, i synnerhet människors rätt till liv (artikel 2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna), innebär en skyldighet för det allmänna att agera och skydda. Rätten till hälsa tryggas dessutom i de internationella människorättskonventionerna (till exempel artikel 12 i konventionen om sociala, kulturella och ekonomiska rättigheter och artikel 11 i den reviderade Europeiska sociala stadgan). Det allmänna ska bland annat se till att dessa grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter tillgodoses (22 § i grundlagen). Det allmänna ska därmed säkerställa att liv och hälsa skyddas med alla till buds stående, effektiva och proportionerliga medel samt grunda beslutsfattandet på bästa tillgängliga information.

I styrbrevet konstateras det att man vid bedömningen av restriktioner således alltid på ett enhetligt sätt bör beakta det allmännas ovannämnda skyldighet att förhindra att epidemin sprids och att trygga hälso- och sjukvårdskapaciteten. När beslut övervägs, måste man därför förutse vilken betydelse och inverkan åtgärdshelheten kommer att ha när läget förändras. Myndigheterna är skyldiga att vidta de åtgärder som behövs för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna med beaktande av spridningen av epidemin, bekämpningen av epidemin och uppföljningen av åtgärdernas effekter samt uppföljningen av den totala nyttan av och kostnaderna för de åtgärder som vidtas

I brevet konstateras dessutom att det är viktigt att epidemins utveckling bevakas och effekterna av ändrade restriktioner utvärderas kontinuerligt så att avvecklingen av restriktioner och rekommendationer kan ske på ett kontrollerat sätt och i rätt tid. För att restriktionerna och

rekommendationerna ska kunna avvecklas på ett kontrollerat sätt utan att läget åter försämras måste alla bära ansvar för att de gällande restriktionerna och rekommendationerna iakttas. De regionala och lokala myndigheterna ansvarar för att följa läget och utifrån det fatta sina beslut på ett föregripande och tillräckligt genomgripande sätt. De ska likaså avveckla begränsningarna i enlighet med sin behörighet och tillämplig lagstiftning när kriterierna för begränsningarna inte längre uppfylls. Ministeriet framhåller betydelsen av en noggrann och mångsidig uppföljning av läget i områdena samt ett proaktivt reagerande.

Enligt THL:s riksomfattande lägesrapport för uppföljning av hybridstrategin 4.8.2021 har antalet nya covid-19-fall ökat under de senaste sex veckorna och motsvarar för tillfället antalet fall i mars 2021. Vecka 30 (26.7–1.8) konstaterades sammanlagt 4 574 nya fall, vilket är ungefär 50 % mer än veckan innan (vecka 29). Det ökade antalet smittor har på riksomfattande nivå återspeglats i behovet av specialiserad sjukvård, där man har sett en oroväckande vändning. Vecka 30 kunde smittkällan vid smittor från hemlandet utredas i bara något över hälften (52 %) av fallen. Flera regioner rapporterar om överbelastning inom smittspårningen och fördröjningar med att sätta i karantän och isolering. Belastningen orsakas av det kraftigt ökade antalet smittor, personalbrist och det att spårarna inte får alla behövliga uppgifter om andra som eventuellt har exponerats av smittade och exponerade. Dessutom är det svårt att utreda smittkedjor som uppstår efter exponeringar vid festivaler och i barer, eftersom man inte kan namnge alla som var där. Regionalt sprids epidemin nu i hela landet, jämfört med tidigare då ökningen av antalet fall var fokuserat till södra Finland. Smittorna sprids fortsättningsvis bland unga vuxna då de träffas, i barkvällar och privata tillställningar, och från dessa vidare som fortsatt smittspridning inom familjerna. I allt högre grad blir man smittad också vid evenemang och offentliga tillställningar som ordnas i utomhusutrymmen. I hela landet har cirka 66 % av befolkningen fått åtminstone en vaccindos och 36 % har fått den andra dosen. THL rapporterar dagligen på sin webbplats om hur vaccinationerna framskrider. Hittills skyddar de givna vaccinationerna redan synnerligen väl äldre personer och personer som är utsatta för en allvarlig form av sjukdomen och som har den största risken för att insjukna. Det att dödsfallen nästan helt har upphört och den låga incidensnivån bland de äldre åldersgrupperna under sommaren kan ses som ett tecken på det. En komplett vaccinationsserie, det vill säga två vaccindoser, skyddar mycket väl mot covid-19 och allvarliga former av den samt mot virusvarianter. Den höga vaccinationstäckningen hos befolkningen minskar effektivt risken för överbelastning av sjukhusvården.

Det epidemiologiska läget i sjukvårdsdistriktets område och erhållna sakkunnigutlåtanden

Österbottens coronasamordningsgrupp konstaterade under sitt möte den 3 augusti 2021 att regionen har övergått från epidemins basnivå till accelerationsfasen. Dessutom gav Vasa sjukvårdsdistrikt på begäran av regionförvaltningsverket ett utlåtande om läget den 5 augusti 2021.

Antalet smittor i området har ökat så att incidensen över två veckor ungefär fördubblades veckan före den 3 augusti. Enligt sjukvårdsdistriktets beräkningar var incidensen tiden före den 3 augusti 41 / 100 000 / 14 dygn och under två veckorsperioden 21.7– 4.8.2021 redan 45 / 100 000. Smittor har fått bland annat som familjesmittor, inom vängrupper och stugsällskap, dessutom kom en avsevärd mängd av dem från utanför sjukvårdsdistriktet. Dessutom har det funnits anstaltsexponeringar i regionen. Under veckan innan den 3 augusti var andelen positiva fynd av alla testade 2,9 %. Enligt sjukvårdsdistriktets utlåtande finns det uppskattningsvis 20 % oidentifierade smittkedjor, men vissa av dem har troligen fått som en följd att man har besökt andra områden där det epidemiologiska läget är sämre. I regionen kan finnas smittobärare med lindriga symtom som inte är identifierade. Regionen har meddelats en omfattande munskyddsrekommendation och en rekommendation att privata tillställningar ska hållas så små som möjligt. Det omfattande smittspårningsarbetet belastar särskilt primärvården och förlänger köerna till andra funktioner. Enligt sjukvårdsdistriktet är Vasa, Jakobstad och Korsholm epidemientrum men den enhetliga regionen där man arbetar och uträttar ärenden sträcker sig i stor utsträckning också till deras närmommuner. Därför är beslutet som begränsar sammankomster nödvändigt för hela sjukvårdsdistriktets område.

Slutsats

Syftet med regionförvaltningsverkets begränsande beslut är att så som det föreskrivs i 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar förebygga att sjukdomsläget förvärras.

Begränsningsåtgärder som riktar sig till stora folkmassor är inte längre nödvändiga i samma utsträckning som tidigare med samma incidenstal som nu tack vare den ökade vaccinationstäckningen och i synnerhet eftersom de medicinska riskgrupperna redan har ett synnerligen gott skydd. Det handlar emellertid om en allmänfarlig smittsam sjukdom vars fria spridning bland befolkningen måste försöka begränsas med befintliga metoder. Risken för massexponeringar och att covid-19-smittor sprids är särskilt hög i alla

situationer med stora folksamlingar där personerna kan råka i närkontakt med varandra. Därför är det nödvändigt att vidta åtgärder för att bekämpa smittor i offentliga tillställningar och allmänna sammankomster.

Regionförvaltningsverket konstaterar att nödvändighetsbedömningen enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar är en helhetsbedömning där man inte kan ge incidenstalet en avgörande betydelse. Grunderna för inskränkningar måste vara godtagbara och i linje med principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet. Enligt den erhållna utredningen har antalet smittor i kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt klart ökat under de senaste veckorna och enligt sakkunnigutlåtandet är de övriga redan vidtagna åtgärderna inte för närvarande tillräckliga för att hindra spridningen av covid-19.

Med det här beslutet begränsas verksamhet endast till den del som det enligt sakkunnigutlåtandena och den erhållna styrningen är nödvändigt.

På grund av orsakerna ovan är det nödvändigt att med det här beslutet meddela sammankomstbegränsningar för offentliga tillställningar och allmänna sammankomster i kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt. Detta för att förebygga mer omfattande spridning av coronaviruset, för att skydda riskgrupper och i sista hand trygga kapaciteten inom hälso- och sjukvården. När det lokala läget kräver är det möjligt att genom kommunala beslut skärpa eller komplettera de begränsningar som regionförvaltningsverket har meddelat. Om det epidemiologiska läget i regionen eller den riksomfattande bedömningen av behovet av restriktioner väsentligt förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av beslutet att begränsa sammankomsterna.

På basis av ovan är det här beslutet nödvändigt för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids i Vasa sjukvårdsdistrikts kommuner.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 1 §, 8 §, 58 §, 59 a-c § och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017) 1 § och 5 §

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan detta beslut överklagas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besvärsanvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs det här beslutet omedelbart trots eventuellt överklagande.

MER INFORMATION

Ytterligare information ges vid behov av regionförvaltningsöverläkare Laura Blåfield, tfn 0295 018 587, laura.blafield@rfv.fi.

Överdirektörens ställföreträdare Leena Laajala

Regionförvaltningsöverläkare Laura Blåfield

BILAGOR

Bilaga 1, Institutet för hälsa och välfärds och undervisnings- och kulturministeriets anvisningar för att förhindra coronavirussmitta vid offentliga tillställningar, vid allmänna sammankomster och vid användningen av offentliga lokaler av den 31 maj 2021

Bilaga 2, Förteckning över kommuner som omfattas av beslutet

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls framlagt vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands huvudkontor i Vasa till och med den 8 september 2021. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbplats www.rfv.fi.

Delfåendet av detta beslut anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbsidor.

För kännedom

Kommunerna och samkommunerna inom Vasa sjukvårdsdistrikt

Vasa sjukvårdsdistrikt

Tillsynsenheterna för miljö- och hälsoskyddet i kommunerna inom Vasa sjukvårdsdistrikt

Polisinrättningen i Österbotten

Österbottens räddningsverk

Räddningsverken i Mellersta Österbotten och Jakobstad

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kansli, kommunikationsavdelningen

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Avgiftsfritt